

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Číslo 366

Listopad 1986

Dvacátá pololetní zpráva State Departmentu o plnění závazků Závěrečného aktu z Helsink

Zmíněná zpráva State Departmentu zahrnuje období od 1. října 1985 do 1. dubna 1986. Ve všeobecné stati zpráva hodnotí výsledky t.zv. Kulturního Fóra, které se konalo v Budapešti od 15. října 1985 do 25. listopadu 1985 a výsledky konference, která se konala ve Stockholmu o t.zv. "zvýšené bezpečnosti v Evropě", kde se docílilo určitých pozitivních výsledků.

V části o Československu zpráva State Departmentu zaznamenává fakt, že dochází k větší perzekuci věřících, zvláště katolíků: dále, že režim pokračuje v perzekuci občanů, kteří se nechtějí vždy a všude řídit tím, co strana nařizuje, — a sice: výhrůžkami, výslechy, častým zadržováním na určitou dobu ve vězení, propouštěním ze zaměstnání, zamítáním vydání cestovního pasu, nepripouštěním dětí "nekonformních" občanů na vysoké školy a pod.

Zpráva State Departmentu se také zmiňuje o činnosti Charty 77 a Výboru na Obranu Nespravedlivě Stíhaných (VONS), které zaznamenávají porušování lidských práv v Československu a komentuje fakt, že Charta 77 existuje již 9 let a VONS již 8 let, přes pronásledování a perzekuci československými úřady, které postihuje i rodiny těch, kteří v těchto občanských iniciativách pracují. Jednou oblíbenou formou šikanování československých občanů jsou domovní prohlídky členy bezpečnostních orgánů, které jsou prováděny ve dne i v noci a trvají mnoho hodin. Ve zprávě jsou také uvedena jména některých odsouzených nebo vězňů a jinak persekovaných československých občanů, jako: Petr Cibulka, odsouzený na 7 měsíců za "urážku národa"; Walter Kania si odpykává trest za "poškození zájmů Republiky v cizině"; protože psal dopis známým do Západního Německa; František Veis — 12 let za "špionáž"; Jiří Wolf 6 let "za podvatnou činnost". Pro náboženskou činnost byli pronásledováni: Pavel Dudr, Jaromír Němec, Augustin Navrátil (který byl donucen podrobit se psychiatrickému léčení); Matěj Nemeth, Rudolf Chudý, Anton Srhol, Bystrík Janík, Jan Vecan, Marek Roháček, Jan Juhaščík st., Jan Juhaščík ml., Rudolf Sobanos, a další.

Pod t.zv. "ochranným dozorem" v tomto období byli: Ladislav Lis, Jiří Gruntorád, František Stárek a Ivan Jirous. Tito čs. občané se po propuštění z vězení musí hlásit každý den na policii (někdy i několikrát), nesmí nikam cestovat bez předchozího policejního povolení a musí být připraveni na časté prohlídky.

Dále zpráva State Departmentu zaznamenává policejní akci proti jazzové sekci Pražského Svazu Hudebníků, zejména proti jejímu předsedovi, Karlu Srpovi, kterému byl v lednu t.r. odebrán cestovní pas. (Karel Srp byl v listopadu

1985 v Budapešti, kde se mu podařilo mluvit se členy některých západních delegací na kulturním fóru), jakož i proti dvěma mladým ekologům, Pavlu Křivkovi a Pavlu Škodovi, k jejichž t.zv. "otevřenému" soudnímu procesu nebyli připuštěni zástupci západních diplomatických sborů; stejně tomu tak bylo při odvolacím řízení, které probíhalo u soudu v Praze.

Cestování československých občanů do ciziny — zejména na Západ — je stále velmi omezené, právě tak jako emigrace, která je téměř nemožná.

Pracovní podmínky pro cizí žurnalisty nebyly zlepšeny. Akreditováni v Československu jsou žurnalisté: Associated Press, Time-Life, Newsweek, Washington Post, Detroit Free Press, Los Angeles Times a Hlasu Ameriky. Zpráva však zaznamenává fakt, že dopisovatel Hlasu Ameriky, Jolyon Naegele, byl čs. policií zadržen 2 hodiny v době pohřbu básníka a spisovatele Jaroslava Seiferta a jeden americký žurnalista byl nucen čs. policii odevzdat film, který měl záběry ze Seifertova pohřbu.

Kromě komunistického "Daily Worker" nejsou v Československu k dostání žádné americké noviny nebo časopisy. Knihovna amerického velvyslanectví má v současné době 5,000 knih a 114 amerických časopisů k dispozici pro čs. čtenáře. Přístup do knihovny však stěžuje přítomnost policie před budovou velvyslanectví. —afa—

Jedenácté výročí podepsání Závěrečného Aktu z Helsink

K 11. výročí podepsání Helsinské Dohody v srpnu t.r. vydala americká Helsinská Komise (Commission on Security and Cooperation in Europe) zvláštní číslo své publikace, nazvané "CSCE Digest". Vedle prohlášení Prezidenta Reagana, předsedy Helsinské Komise senátora Alfonse D'Amato a místopředsedy poslance Steny H. Hoyer, přineslo zvláštní číslo "CSCE Digest" také text zákona, kterým byla Komise ustavena v r. 1976; dále zhodnocení činnosti Komise v rámci Závěrečného Aktu a Helsink posl. Dante B. Fascella, který byl 10 let předsedou Komise a úvahu velvyslance Warren Zimmermanna, vedoucího americké delegace na vídeňskou následnou konferenci, která bude zahájena 4. listopadu 1986.

Dále zvláštní číslo "CSCE Digest" přineslo články některých dalších členů Komise a fotografie několika vedoucích obránců lidských práv v zemích sovětského bloku, mezi nimi fotografií Václava Havla, Zbigniewa Romaszewského, vedoucího polské iniciativy KOR a Yuri Orlova, zakladatele moskevské helsinské skupiny, kterému bylo nedávno povoleno emigrovat do Spojených států. —afa—

VESTNIK

November 1986

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$5.00 - Outside U.S.A. \$6.00

Editor - O. Kovar

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telephone: 656-1117

VĚSTNÍK

Listopad 1986

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$5.00 - Mimo USA \$6.00

Redaktorka - O. Kovářová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telefon: 656-1117

Československá Národní Rada Americká zaslala telegram prezidentovi USA R. Reaganovi k příležitosti konference v Reykjavíku konané 11. a 12. října 1986

President Ronald Reagan

White House, D.C. 20500

Mr. President, the Czechoslovak National Council of America express our best wishes for your upcoming meeting with Mr. Gorbachev in Reykjavík. We firmly believe in your principle that an increase of human rights respected by every country lessens in direct proportion the danger to peace. We trust you will reiterate to Mr. Gorbachev this principle otherwise disarmament agreements have no significance, unless observance of human rights is universal a strong military defense of them is necessary. We are convinced that your strategic defense initiative is an indispensable element of such a defense and will not be bargained away for Soviet promises. Please be assured of our wholehearted support.

*Czechoslovak National Council of America
President Leopold Rozboril, and
Vice President V. Chalupa*

LISTOPAD V HISTORII...

8. listopadu 1620 — Bitva u Bílé Hory

8. listopadu 1620 na Bílé Hoře u Umhoště se rozhodlo o osudu českého lidu. Evropa prožívala spoustu konfliktů a hrozných válek. Podmínky se měnily nejen pro české království, ale také pro celou Evropu. Bitva u Bílé Hory změnila historii českého lidu na tři sta let.

V 17. století 90% občanů v Čechách a na Moravě patřilo k různým protestantským sektám. Katolíků bylo pouze 10%. Když přišel k vládě Ferdinand II. (z habsburského rodu), který vládl v Rakousku a Maďarsku a nyní v Čechách a na Moravě, začal protestanty pronásledovat. Nastala rebelie a protestanti nenáviděného vládce odstranili. Mezitím se Ferdinandovi II. podařilo sestavit velkou armádu a s pomocí cizích zemí porazil rebelanty ve známé bitvě u Bílé Hory. České vojsko vedl tehdy hrabě Thurn a bitva netrvala celých 90 minut.

Pomsta Ferdinanda II. byla velmi krutá. Popravil 27 pánů a zabavil jejich majetky. Poručil všem protestantům i těm co se nezúčastnili rebelie přejít ku katolické církvi nebo opustit zemi. 36,000 rodin stavovského původu se vystěhovalo a velké množství ostatního lidu také. Jednota bratrská, již vedl J. A. Komenský, velký učitel lidu, našla útočiště v Polsku. Mnozí šlechtici a měšťané se klonili k reformované církvi (tak zvaní kalvinisté), těm byl poskytnut azyl v Holandsku a Anglii. Z Moravy přechal lid hlavně na Slovensko a do Uher. Tam vznikl známý popěvek "Nevzali jsme s sebou nic, po

všem veta, jen Bibli Kralickou a Labyrint světa." (Labyrint světa je jeden z nejslavnějších spisů J. A. Komenského.)

Vystěhovalci měli trpký život v cizině, bylo na ně pohlíženo nedůvěřivě, mnozí, kteří měli v Čechách velké statky museli žebrať o chléb.

Na amerických březích se octlo asi 1000 česko-moravských bratrů. Ve východní Pennsylvánii je staré koloniální městečko Betlehem, které bylo založeno Moravskými Bratry.

□

15. listopadu 1670 — Jan Ámos Komenský zemřel.

Jan Ámos Komenský — životopisný náčrt

Jan Ámos Komenský narodil se dne 28. března roku 1592 v Uherském Brodě na Moravě. Někteří udávají za jeho rodiště blízkou ves Komnu, odkudž pocházeli jeho předkové a odkudž také povstalo jeho jméno. Jiní za rodiště označují vesnici Nivnici.

(Profesor Karlovy university dr. Josef Kachník uveřejnil v nedávné době výsledek svého pátrání o původu Komenského, jímž dospěl k novému, od dosavadních předpokladů odlišnému názoru. Tvrdí totiž, že otec Komenského, mlynář v Nivnici, se vlastně jmenoval Mikuláš Zmiga a že Komenský se narodil v Nivnici. Slovo "zmiga" v slováckém nářečí znamená člověka, který prchá (zmigl - náhle utekl a zmizel), a má hanlivý příděch. Podle tehdejšího zvyku si Komenský polatinštil toto jméno, použiv latinského slovesa comeare, t.j. sem tam, z místa na místo přecházet, bloudit. Odtud comeanius a po vysunutí "a" comenius, člověk bloudící, "poutník světa", jak se Komenský ve svém Labyrintu nazývá. A teprve z Comenius prý vzniklo jméno "Komenský", nemající se vsí Komnu nic společného. — Tvrzení toto se však zdá násilně a jeho správnost by musela být přezkoumána a ověřena. — Vedle jména Jan používal Komenský ve svých spisech a pro veřejnost druhého jména Ámos, podle starozákonného proroka Ámosa, bojovníka proti zkaženým mravům a lži prorokům, ale v životě soukromém tohoto jména nepoužíval.)

Již v dětství byl Komenský vychováván v přísném duchu Bratrské církve. Osířev v útlém věku, dostal se k tetě do Strážnice, kdež navštěvoval Bratrskou školu. Když mu bylo 16 let, přišel na latinskou Bratrskou školu do Přerova, kdež se připravil na další studium v cizině. V letech 1611 až 1614 studoval filosofii a teologii na universitách v Herbornu a Heidelbergu v Německu, kdež jako jinoch dvacetiletý, puzen láskou k vlasti a rodnému jazyku, napsal své české dílo pansofické Divadlo světa a položil základ ke gigantické práci Pokladu jazyka českého, česko-latinskému a latinsko-českému, na němž potom pracoval po 40 let, jenž však pohromou přišel vniveč.

Vrátil se po krátké cestě Německem a Holandskem přes Prahu do Přerova, byl pověřen správou Bratrské školy a

roku 1616 byl vysvěcen na kněze. O dva roky později se stal správcem Bratrského sboru a školy ve Fulneku, kdež prožil svá nejkrásnější léta jak ve svém úřadě, tak i ve šťastném manželství s první chotí Magdalenou. Tam připravoval také další pansofická díla a zvláště upravil *Manuálík aneb Jádro celé Bibli svaté*, který však byl tiskem vydán teprve roku 1658 v Amsterdamě. Z té doby pochází též jeho mistrovské dílo *Mapa Moravy*.

Avšak fulnecká idyla neměla dlouhého trvání. Již výsledek bělohorské bitvy ukázal Komenskému, že jeho církvi hrozí svrchované nebezpečí. Roku 1621 Španělé obsadili a vyplnili Fulnek. Komenský prchl, ale ztratil všechno jmění a bohatou knihovnu a zanedlouho zahynula morem i jeho manželka a obě děti. Uchýlil se nejprve na panství Karla ze Žerotína v Brandýse nad Orlicí, později se skrýval v lesích a skalách krkonošských na statcích pana Sadovského. Na těchto toulkách, sklíčen neštěstím rodinným a pronásledován pro náboženské přesvědčení, napsal lahodnou knihu *Labyrint světa a ráj srdce* a některé menší spisy. V oné době pojal také po prvé myšlenku přispět mládeži k pomoci zřizováním dobrých škol, "v nichž by studium vědy, mravnosti a zbožnosti co nejvíce počalo".

Než ani v Krkonoších nebylo Komenskému přáno trvalého klidu. Krutý císařský mandát, aby osoby, které se nevrátí do církve římské, se vystěhovaly ze země, ho přinutil, že v tuhé zime roku 1628 se zástupem věrných opustil vlast a odebral se do polského Lešna, kdež potom ztrávil skoro třetinu svého neúnavného života a kdež založil svou slávu. Poznáv, vyučuje na gymnasiu, zpozdilost a zvrácenost tehdejšího vyučování, přemýšlel o nápravě a ukládal své výchovné a učitelské zásady ve spisech, jimiž záhy nabyl světového jména. Z těchto děl nejslavnější jsou *Didaktika*, čili umění umělého vyučování, *Informatorium školy mateřské*, *Janua lingaarum reserata* (Brána jazyků otevřená) a pomůcka k ní *Moudrost starých předků čili přísloví*. *Didaktika* a *Brána jazyků* byly brzo přeloženy do dvanácti jazyků evropských a některých asijských a kromě bible svaté nebyla tehdy žádná kniha tak rozšířena.

Pro dospělejší skládal současně spisy pansofické, které měly tvořit encyklopedii jako souhrn všech znalostí, "co věděti a činiti, co doufati a věřiti třeba". Těmito pracemi budil Komenský všeobecný rozruch a obrátil na sebe pozornost učenců celého světa. Byl pozván do Londýna, aby tam založil akademii věd, ba dostalo se mu pozvání i z Ameriky, aby tam zřídil kolej. Žádali si ho do Švédska a usadil se na čas v pruském Elbingu, obsazeném Švédy, kdež upravoval didaktické spisy pro školy švédské.

Byl však zvolen biskupem Jednoty Bratrské, vrátil se do Lešna, kdež na něho čekalo nové kruté neštěstí. Zemřela mu druhá manželka Dorota, zůstavivši pět drobných dětí. V té době napsal nový spis *Nejnovější metoda jazyků*. Když pak v míru Westfálském (1648) přese všechny sliby kancléře Oxenstierny nebylo na české exulanty ani vzpomenuť a tím jim vzata poslední naděje návratu do vlasti, roztrpčen a zkrúšen napsal jakoby vlastní krví *Kšaft umírající matky Jednoty Bratrské*.

Na žádost osvíceného knížete sedmihradského Zikmunda Rakocsyho se potom usadil v Šaryšském Potoku, aby tam zřídil školy podle své metody. A tu chtěje ukázat, jak vyučoval názorně, napsal světoznámý *Orbis pictus* (Svět v obrázcích), první obrázkový spis pro mládež. Než nenacházej v Uhrách schopných učitelů ani žáků, vrátil se do Lešna,

kdež ho postihla největší, nevýslovná pohroma. Ve válce švédsko-polské bylo město zpusťeno a vypáleno (1656) a Komenský ztratil opět všechno jmění, domek, nábytek, knihovnu, a čeho nejvíce želel, materiál k *Pokladu jazyka českého*, "ovoce více nežli čtyřicetiletých nočních prací a námah".

Lešenská osada Bratrská se potom rozprchla a Komenský, tehdy již stařec zmučený životní trýzní a nemocemi a vysílen krutým strádáním, se uchýlil do Amsterdamu, kamž ho laskavě pozval bohatý a šlechtný kupec, holandský, francouzského původu, Vavřinec de Geer. Tam se mu klidně stáří stalo údělem.

Amsterdam se stal poslední stanicí jeho pouti. Ve svobodném a pohostinném Holandsku přehlížel v bezpečí a klidu své životní dílo. Když nemohl své reformní pedagogické, didaktické a pansofické plány, určené původně vlasti, uskutečnit ani doma, ani jinde v cizině, vyložil a nabídl je k provádění své nové domovině. A rada města Amsterdamu ho vyzvala, aby všechny své didaktické práce vytiskl souborně na její náklad. Tak vyšla v krásném svazku *Opera didactica omnia*.

S menším úspěchem setkaly se Komenského snahy vševedné a z nich plynoucí snahy pacifické. Marně usiloval na všech stranách o všeobecný světový mír mezi křesťany, marně předložil na mírové konferenci v Brede (1667) zástupcům anglickým a holandským svůj spisek *Angelus pacis* (Anděl míru) s úpěnlivou výzvou, aby od války ustali. Jeho mírové snahy a rady k založení mírové společnosti evropských národů měly podobný nezdar, jako mírové snahy v poslední době.

Kromě velké práce mezinárodní konal však Komenský v Amsterdamu též dále rozsáhlou práci národní a náboženskou. Po čtrnáct let řídil odtamtud *Jednotu Bratrskou*, roztroušenou po celém světě, a skládal a vydával zbytkům *Jednoty* spisy, z nichž nejdojemnější je *Smutný hlas zaplašeného hněvem božím pastýře k rozplašenému, hynoucímu stádu, vrcholící v odvrácení se od světa a spočinutí v Kristu*.

Je úžasné, že Komenský v poměrně již vysokém věku vyvinul ještě tolik životní energie. Od příchodu do Holandska až do své smrti vydal v knihtiskárně, kterou v Amsterdamě zřídil a která náležela *Jednotě*, na třicet českých a u různých nakladatelství místních na padesát prací jinojazyčných, hlavně latinských, z nichž ovšem nemnoho se zachovalo.

A tak usmířen s Bohem, v blahé naději, že národ český se opět stane pánem své vlasti, zemřel poslední biskup *Jednoty*, jeden z největších synů národa, dne 15. listopadu 1670.

Avšak Amsterdam, který tak vlídně hostil stařeckého učence a popřál mu v klidu a pohodlí pracovat a ztrávit zbytek bouřlivého života, nestal se také místem jeho posledního odpočinku. Tím se stal skrovný kostelík v Naardenu, patřící Valonům, k nimž *Jednota Bratrská* měla pro přibuzenství církevní nauky přátelské vztahy. Styky s Valony, k nimž patřila i rodina de Geerů, přispěly k tomu, že Komenský odpočívá v kostele naardenském.

*Z knihy J. Á. Komenský,
vydaná spolkem J. Á. Komenský*

17. listopad 1939

Málo je do roka tak významných dnů, jak památným se stal 17. listopad 1939. Den památný, všem současníkům však hrůzný oním barbarstvím, spáchaným našimi utlačovateli v první řadě na těch, kdož měli se státí předními nositeli duchovních statků národních a kteří byli určeni k tomu, aby v první řadě svými duchovními zbraněmi hájili všechno naše mravní bohatství, jež Němci usilovali vyrvat z našich srdcí a vymýtit z našich duší, a přece tento den stal se ve své hrůze, která v ten okamžik zavanula národem, téměř velebným.

Nevinné oběti československých studentů prokrvily život dušeného národa; v ten den jako by naši utlačovatelé byli manifestačně svým postupem proklamovali do celého světa znovu svůj program nelidskosti, jíž si neuměl do toho dne celý ostatní svět vůbec představit ani v nejméně civilisovaných koutech světa.

Leč právě tento svět hned dobře pochopil, oč v Praze při studentských masakrech šlo.

Vždyť pro nás v cizině to byl první jasný a nesmlouvavý projev odporu proti nacismu, výrazný a důsledný, který nezanechával pochybnosti, projev generace mladé, projev mládeže studentské, jenž prokázal, že studentská mládež je oprávněna býti výkvětem mladých i výkvětem národa celého.

A tak oběti studentů 17. listopadu 1939 doma svou krví spojily a semkly všechen český lid co nejužší v jeho odhodlání statečného odporu proti všemu nacistickému a tím proti všemu mravně a duchovně rozkladnému, bořícímu a ničícímu lidskou důstojnost. Ale stejně tak v cizině. Celý svět poznal a věděl, že nejen na český národ dolehl nejhroznější politický útlak, ale že se český národ a především jeho mládež, mládež studentská, která jednou bude reprezentovati národ v mezinárodním dění a toto ovlivňovati, svou vahou spoluurčovati a do něho zasahovati, že se brání, brání důstojně, hrdinně a statečně.

Tak těmito skutečnostmi byl tvořen základ tomu, aby památný 17. listopad 1939 stal se symbolicky mezinárodním dnem studentským.

Snad dosud jsme neměli vcelku ani možnosti ve chvatném shonu prvních porevolučních měsíců si uvědomiti plně dosah a mezinárodní význam této skutečnosti. Prvý mezinárodní sjezd studentský nám je připomene. Nejen vzpomínkou určitých jednotlivostí, ale i účastí zástupců tolika národů. Jak velký je v tom smysl pro náš stát a národ! Vždyť uznání 17. listopadu 1939 za mezinárodní den studentský je současně uznáním všech povinností, jimiž celý svět československému státu v této veliké válce byl zavázán. Tak i studentské oběti přispěly valnou měrou k mezinárodnímu uznání našich práv a nároků.

Je to však současně závazek i pro nás vůči cizině i domovu. Nesmíme sleviti ničeho ze svého důstojného, statečného a hrdinného a především vysoce mravního postoje, který v cizině vyvolal nám tolik uznání, ale stejně nesmíme zapomenouti na svůj závazek, který bude musit splniti naše mládež studentská věrně, zůstavši vzorem lidu, národu i státu.

Dr. Edvard Beneš

Prosíme oznamte včas
změnu adresy

Ing. Štefan Papánek

Význam tohoto zjednotenia je zřejmý už z toho jediného faktu, že po tomto zjednotení sa stala Republikánska strana najsilnejšou stranou v republike s výnimkou volieb v roku 1920, keď zvíťazili sociálni demokrati, ktorí v tom čase tvorili spoločnú stranu s komunistami. Dvanásť mandátov, ktoré Slovensko pridávalo do parlamentnej delegácie Republikánskej strany spôsobilo, že v československom parlamente bola vždy (okrem roku 1920) najsilnejšia delegácia tejto strany. Republikánska strana tvorila tak kostru všetkých demokratických vlád a Slovensko bolo vždy práve takto zastúpené vo vláde. Jej poslanci zo Slovenska spravovali menlivo dôležité rezorty, ako ministerstvo vnútra, inokedy ministerstvo školstva, alebo ministerstvo poľnohospodárstva a ministerstvo pre zjednotenie zákonov. Nakoniec jej poslanec zo Slovenska Dr. Milan Hodža sa stal v roku 1935 ministerským predsedom. Republikánska strana sa takto postarala o veľké zaktivizovanie politických slovenských síl v republike. A táto aktivita bylo do značnej miery protiváhou proti silnému autonomistickému hnutiu.

Ale aj v spoločnej strane si Slovensko snažilo zachovať určitú určitú organizačnú samostatnosť. Vyžadovali to pomery. Tak sa vytvoril na Slovensku hneď po vzniku jednotnej strany Krajský výbor strany a od roku 1936 sa premenoval na Výkonný výbor, aby sa tak ešte viac zvýraznila určitá organizačná samostatnosť v ináč centralisticky riadenej strane.

Postupne si strana na Slovensku vybudovala dobrú organizačnú sieť a pridružené záujmové organizácie, ako Roľnícku osvetu, Roľnícku jednotu a ďalšie. O organizáciu strany sa v rokoch tridsiatich už staralo 18 okresných či oblastných sekretariátov a sekretariát v Nových Zámkoch pre členov regrutujúcich sa z maďarského obyvateľstva. Strana sa totiž starala tak ako sa tiež starala v Čechách a na Morave o zapojenie nemeckého obyvateľstva do aktivizmu, tak chcela zapojiť aj maďarske obyvateľstvo na južnom Slovensku. To sa do značnej miery darilo a tak politickí reprezentanti maďarského obyvateľstva zasadali v krajskom zastupiteľstve a vo voľbách 1935 bol zvolený aj prvý poslanec maďarskej národnosti Csomor. Maďarské obyvateľstvo, ktoré obrábalo najúrodnejšie oblasti Slovenska, pocítilo výsledky hospodárskej politiky agrárnej strany najmä po vyhlásení Obilného monopolu, čím sa hospodárske pomery maďarského obyvateľstva na južnom Slovensku podstatne zlepšili a boli výhodnejšie ako v samotnom Maďarsku. Na Slovensku založila Republikánska strana svoj tlačový orgán Slovenský denník, ktorý v mnohom ohľade nadviazal na predprevratovú prácu hlasistov a tej slovenskej tlače, ktorá sa hlásila k hlasistickému hnutiu a ktorú viedol Dr. M. Hodža. Okrem toho strana založila aj ľudovejší časopis Slovenskú politiku. Postupne založila aj niekoľko ideovo-politických a kultúrnych časopisov, ktoré sa venovali výchove roľníckeho ľudu a povzneseniu slovenského poľnohospodárstva.

Predstaviteľmi Republikánskej strany v československom parlamente či ako poslanci, alebo senátori boli najmä tieto osoby: Dr. Vavro Šrobár, Dr. Pavol Blaho, Dr. Milan Hodža, Dr. Anton Štefánek, Dr. Ing. Jan Botto, Kornel Stodola, Jan Janček, Pavol Teplanský, Ján Petrovič, Ján Lichner, Ján Rybárik, Ondrej Devečka, Dr. Juraj Slávik, Štefan Štunda, Dr. Metod Bella, Ján Zeman a od roku 1935

Istvan Csomor ako poslanec a reprezentant maďarských roľníkov. V Krajinskom výbore pracoval najmä Ján Ursini.

Z reprezentantov Republikánskej strany na Slovensku zastávali ministerské funkcie v jednotlivých vláдах republiky: Dr. Vavro Šrobár, Dr. Milan Hodža, Dr. Anton Štefánek a Dr. Juraj Slavík. Slovenskú zložku Republikánskej strany treba preto považovať za najdôležitejší prínos do demokratického vývoja republiky. Bez práce a účinkovania tejto slovenskej časti Republikánskej strany a najmä bez všestrannej aktivity Dr. Milana Hodžu, ktorý sa právom stal ministerským predsedom vlády v roku 1935, by Slovensko nebolo dosiahlo to v oblasti politického uvedomenia a hospodárskeho povznesenia, ktoré za dvadsať rokov republiky prekonal. Na túto prácu nemožno nikdy zabudnúť, keď sa vývoj pomerov v republike a najmä na Slovensku kritizuje. Lebo národne vlašné a hospodársky zaostávajúce Slovensko za dvadsať rokov republiky si vytvorilo také pevné základy, na ktorých bolo možno ďalej budovať. Slovensko prekonal takú národnú, demokratickú a politickú renesanciu aka nemá páru v histórii. Nerozlučnou časťou posobnosti Republikánskej strany na Slovensku bolo Roľnícke družstevníctvo. Základy slovenského roľníckeho družstevníctva boli síce položené už pred prevratom. Nesmieme zabúdať, že Slovensko malo starú družstevnú tradíciu, veď na Slovensku v obci Sobotište vzniklo prvé družstvo v strednej Európe v roku 1843 a v histórii Slovenska sú vzácne mená družstevných pracovníkov ako bol Samuel Jurkovič, Daniel Lichard a Juraj Fándly.

Toto družstevníctvo bolo však pred prevratom napojené na ústredňu v Budapešti. Prvou úlohou po prevrate bolo toto družstevníctvo osamostatniť, dať mu slovenský charakter, zapojiť ho do práce na výstavbe nového štátu a oslobodeného slovenského roľníctva. Druhou úlohou bolo rozšíriť jeho posobnosť na ďalšie úseky družstevnej svojpomoci a pomoc začleniť ho do ústredia československého družstevníctva v Praze. Pred prevratom boli na Slovensku prevážne len družstvá dedinské, ktoré sa starali o zásobovanie obyvateľstva na dedinách životnými potrebami. Z tohoto sektoru sa potom za republiky vytvorila ústredňa, takzvaný NUPOD, či Nákupná ústredňa potravinárskych družstiev.

Pokračovanie

Pokládání věnců na Slovensku a na Moravě

Ve dnech 11. a 12. října t.r. byly zástupci amerického velvyslanectví v Praze položeny pomníky u památníků a památných míst na Slovensku a na Moravě, kde během II. světové války položili své životy američtí letci a čeští a slovenští vlastenci za svobodu Československa. Zástupci amerického velvyslanectví v Praze navštívili m.j.: Krhov, Šanov, Slavičín, Rudice, Velehrad, Napajedla, Kašavu, Lipník nad Bečvou, Rokytnici a Troubky.

Účast československých občanů na těchto komemoracích byla velká díky tomu, že den a doba pokládání věnců byla oznámena Hlasem Ameriky.

—afa—

Výstava na americkém velvyslanectví v Praze

V pondělí 27. října t.r. byla v knihovně amerického velvyslanectví v Praze zahájena velvyslancem Niemczykem výstava, nazvaná "Podivuhodný svět telekomunikační techniky". Podobná výstava měla velký ohlas návštěvníků veletrhu v Brně. Výstava bude přístupna veřejnosti až do 14. listopadu t.r.

—afa—

Listopad — příprava

Jaképak řeči: už jsou tu všechny příznaky, že se příroda, jak se říká, ukládá k zimnímu spánku. List po listu kancemých břízek pohybem krásným a smutným zároveň; co kvetlo, zatahuje se do země; z toho, co bujelo, zůstává holé košťátko či mokřavý košťál, scvrklý chřást nebo suchý stonek; a sama půda trouchnivě voní tlením. Jaképak řeči: pro letos už je konec. Chryzantém, už si nenamlouvej bohatství života; mochničko bílá, neplet si toto poslední slunce s rozjařeným sluncem březnovým. Nic naplat, děti, už je po parádě; pěkně se uložte k zimnímu spánku.

Ale kdež, ale kdež! Ale co vás napadá! Ale nepovídejte! Jakýpak je tohle spánek? Každý rok říkáme, že se příroda ukládá k zimnímu spánku; ale ještě jsme se na ten spánek nepodívali zblízka; nebo přesněji řečeno, ještě jsme se na něj nepodívali odspodu. Obráťme věci vzhůru nohama, abychom je lépe poznali; obraťme přírodu vzhůru nohama, abychom do ní viděli; obraťme ji vzhůru kořínky. Panebože, tohle že je spánek? Tomuhle říkáte odpočinek? Člověk by řekl, že vegetace přestala růst nahoru, protože na to nemá pokdy; neboť vyhrnula si rukávy a roste dolů; plivla si do dlaní a zakopává se do země. Koukejte se, tohle světlé v zemi, to jsou nové kořeny; koukejte se, kam až se derou; hej rup! hej rup! Není-liž pak slyšet, jak země praští tím vzteklym a hromadným náporem? Poslušně hlásím, generále, že švarmlinie kořínků se probily hluboko do nepřátelského území; už přední hlídky floxu vešly ve styk s předními hlídkami zvonků. Dobrá, dobrá; ať tedy se zakopou v dobytém území; vytčených cílů je dosaženo.

A tady to tlusté, bílé a křehké jsou nové výhonky a klíčky. Koukejte, co jich je naděláno; jak jsi tajně zkošťatěla, zvadlá a uschlá trvalko, jak se cítíš, jak kypíš životem! Tomuto říkáte spánek? Čert vem listy a květ, jaképak fóry; tady dole, tady pod zemí je ta pravá práce, zde, zde a zde vyrostou nové stvolý; odtud až potud, v těchto hranicích listopadových vytryskne březnový život; tady pod zemí je narýsován veliký program jara. Ještě nepřišla ani minuta oddechu; hle, tady je stavební plán, zde jsou vykopány základy a položeno potrubí; a ještě dál se prokopeme, nežli nám mrazem ztvrdne půda. Ať jaro postaví své zelené klenby nad pionýrskou prací podzimku. My, síly podzemní, jsme udělaly své.

Tvrdí a zavalitý puk pod zemí, nádor na temeni hlíz, divný výrůstek pod patami uschlého lupení: bomba, z níž vyrazí jarní květ. Říkáme, že jaro je doba rašení; ve skutečnosti dobou rašení je podzim. Pokud se díváme na přírodu, je sice pravda, že podzim je konec roku; ale skoro víc je pravda, že podzim je začátek roku. Je běžný názor, že na podzim opadávají listy, a nemohu to opravdu popírat; tvrdím jen, že v jistém hlubším smyslu podzim je doba, kdy listy vlastně vyrážejí. Listy usychají proto, že nastává zima; ale usychají také proto, že už nastává jaro; že už se dělají nové pupence, malé jako třaskavá kapsle, z nichž vybuchne jaro. Je to opravdu optický klam, že stromy a keře jsou na podzim holé; jsou totiž posety vším, co se na nich zjara vybalí a rozvine. Je to optický klam, že květina na podzim zachází; neboť se vlastně rodí. Říkáme, že příroda odpočívá, zatímco se dere kupředu jako divá. Jen zavřela krám a zatáhla žaluzie; ale za nimi se už vybaluje nové zboží a regály se plní, až se prohýbají. Lidi, tohle je to pravé jaro, co není hotovo teď, nebude hotovo ani v dubnu. Budoucnost není před námi, neboť je už tady v podobě klíčku; je už mezi

námi; a čo není medzi námi, nebude ani v budúcnosti. Nevidíme kľúčky, pretože jsou pod zemí; neznáme budúcnosť, pretože je v nás. Někdy se nám zdá, že páchneme tlením, postláni suchými zbytky minulosti; ale kedybychom se mohli podívať, čo tlustých a bílých výhonků si razí cestu v té staré kulturní půdě, které se říká dnešek; čo semen potají kľičí; čo starých sazenic se sbírá a soustřeďuje v živý puk, který jednou propukne v kvetoucí život; kedybychom se mohli podívať na to tajné hemžení budúcnosti mezi námi, řekli bychom si patrně, že velká hloupost je náš stesk i naše nedůvěra; a že ze všeho nejlepší je být živým člověkem; totiž člověkem, který roste. *K. Čapek — Zahradníkův rok*

GEN. DR. MIKULÁŠ FERJENČÍK:

Osobné spomienky na 28. október 1944 na Donovaloch

V noci 27. októbra, po pádu Banskej Bystrici sa hlavný štáb armády (gen. Viest a Golian), a hlavný štáb partizanov (gen. Asmolov) rozhodli opustiť Donovaly, vydať smernice na vedenie partizanskej vojny jednotkám armády a pokračovať v boji. Ohromná presila a rýchly postup útočiacich nemeckých ozbrojených síl (tanky, obrnená vozidla, letecké útoky) spôsobili medzi našimi ustupujúcimi jednotkami a partizanmi, vyčerpanými trvalými bojovými akciami a psychologicky ovplyvnenými pádom Banskej Bystrici, nepredstaviteľný chaos. Na vydanie smerníc a rozkazov bolo pozde. K jednotkám sa nedostali a dostať nemohly. Snažil som sa, spolu s Dr. G. Husákom, osobnou našou prítomnosťou a zákrokom aspoň trochu ukludňovať. Všetko to bolo marné.

Na Donovaloch som sa rozčúlil so svojim vlastným vozidlom, ktoré som polial benzínom a zapálil. Svojho obľúbeného, osobného koňa (plnokrvníka irského povodu) som bez udečky a ohlávky pustil na slobodu v nádeji, že sa niekde, prirodzeným svým pudom dostane do niektorej blízkej osady lebo dediny. Vzal som is rukzak a automat a čakal nad Donovalmi na Viestu a Goliana. Po dlhom, netrpelivom čakaní na naša štábná rota "vyparila", bola unesená prúdom ustupujúcich vojakov a partizanov. Gen. Viestovi sme spolu s plk. Noskom navrhovali, uchýliť sa podľa rady našich priateľov z B. Bystrici (lyžiari, turisti, udržiavali turistické cesty a značky v celom okolí) do blízkeho, neprístupného pralesa. Vyčkať tam až sa chaotický ústup vojakov, ktorí strhávali so sebou ďalších a bezradných, ukľudni. Zariadiť prieskum a zásob potravín z blízkejších obcí (Selce, Kostiviarska, Sásova, Rudlova). Pre tento prieskum použiť našich vojakov z týchto obcí. Gen. Viest navrhol zamietol. Šlo sa teda ďalej s časťami prestávkami po Kozom chrbtě, na východ na Prašivu. Keď sa však na hrebeňovej čerbtě objavila horská pechota a horské delostrelectvo Nemcov, doliny a dediny boli obsadené SS-many, ostavala pre nás len jedna možnosť, v noci, medzi hrebeňovou cestou a dolinami pokračovať v ceste cez vývrty, strže, rokliny za tmy a trvalého dažďa, ďalej na východ. Gen. Viest so svojimi poradcami, ktorí prileteli s nim sa snažil dostať sa čo najďalej na východ v ústrety predpokladanej pomoci sovietskych veľkých skupín armád (Prvého Ukrajinského frontu maršala Ivana Koneva a 4. ukrajinského frontu gen. pluk. Petrova). Plazili sme sa tak, až sme narazili na horskú cestu vedúcu z Latiborskej hole do dediny Svätý Ondrej-Brusno. Na ceste ležal telefonný kábel Nemcov,

ktorý som pretrhal, ale aj tak Nemci sledovali každý náš krok. Dostali sme sa na koniec do riedkeho lesa a ostali stáť na ceste medzi dolinou a hrebeňom. Bolo 7 hodín ráno 2. novembra 1944. Gen. Viest sa so svojimi poradcami rozhodol ostať na mieste a večer podniknúť útok na obec Svätý Ondrej-Brusno s úmyslom zmocniť sa mostu s vysokoškolským oddielom cez Hron do Brusna a dolinou Peklo dostať sa na Detvanskú Polanu. Gen. Viest si pravdepodobne neuvedomil, že v tomto úseku operovala skupina SS-schill, vyzbrojená obrnenými vozidlami a tankami. Nebol som schopný už ani sa len ozvať na tento plán. Snažil som sa ešte gen. Goliana prinútiť, aby sa pripojil k našej skupine s Noskom. Bol, ako som videl, zrovna tak ako Viest, telesne aj duševne úplne vyčerpaný a zlomený. Skupina po ťažkých dňoch nočného pochodu, bez jedla a odpočinku (gen. Viest k tomu ešte s trombosou v nohách) nebola schopná ani obrany, nato ešte podniknúť útok, lebo prebrodiť rozvodnený Hron (v duchu sa mi objavil obraz Bereziny s Napoleonom). Sobral som sa aj s plk. Noskom a s našou malou skupinkou s jedným ľahkým guľometom na hrebeň masívu nad obcou Pohronský Bukovec. Složil som rukzak, vzal automat a ďalekohľad a šiel som sa pozrieť, ako to vyzerá na druhej strane hrebeňa. Nebol som nijak prekvapený, keď som videl ako po okraji lesa nás rojnice Nemcov obkľučujú a zavierajú cestu ústupu späť do hor. V tom, z mieta kde boli generalovia bolo počuť bitevnú vravu, strelbu a výbuchy ručných granátov. Nosko s našou skupinkou vybehol von. Dal som im signál, aby ma nasledovali. Dobešli sme sotva do poloviny pastviny a už sme dostali paľbu z hrebeňa. Vbehli sme do lesa vpravo t.j. smerom k Hronu. Nemci od Bukovca sa nám snažili únik prekaziť. Ostali sme neďaleko od kraja lesa ležať v dobrom úkryte vysokej trávy, listí a podrostu a čakali pripravení na boj. Asi tak po hodinovom pozorovaní, rozmiestil som našu skupinku a pripravil na útok. Nemcov však keď sme vyrazili už nebolo. Zmizli. Hustým lesom, pretkaným chodníkmi od dobytky sme sa dostali blízko križovatky ciest Pohronský Bukovec a hlavnej hradskej. Sledovali sme pohyby nemeckých obrnených vozidiel a tankov. K večeru sme sa vydali na cestu cez hrebeň do Supotnickej doliny za úplnej tmy a trvalom osvetľovaní nemeckými raketami. Dostali sme sa na druhú stranu rozvodneného potoka, kde sme narazili na nemecku hliadku. Zaliahli sme. Nebolo vidieť len počuť, ako Nemci tiež zaliahli. Nestrielali. My tiež nie. Mohol som sa ich priam dotknúť. Za chvíľku sa odplazili, načo sme pokračovali v našej ceste smerom k dedinke Medzibrodské. Už vonku zo silne streženej zony. Čo sa stalo s generálmi a Viliamom Paulinim, starostom sokolskej župy Detvanskej, sme sa dozvedeli až v Selciach, že boli zajatí až druhý deň t.j. 3. novembra 1944 v obci Pohronský Bukovec, kam Nemci šli už naisto. Niekoľko zo zajatcov musel ich dobre informovať. Po zmocnení sa generálov Nemci obec zapálili a obyvateľ — ženy aj deti — čo nešlo povražďili.

S Noskom sme sa dostali medzi hliadkami Nemcov, od priekopu k priekopu, od skrytu ku skrytu cez obec Selce a v tesnej blízkosti B. Bystrici na druhú stranu Hronu, a Dolnú Miciňu, hrochotskou dolinou na Poľanu a okolo Rimavskej Kôkavy a Klenovca, kde si nás naši ľudia podávali od jednej izbičky k druhej a vedli bezpečne a bezpečnou cestou do Tisovca (kde sme vlastne boli doma) a cez Tisovec na Muránsku vysočinu k oddielu Tisovčanov, kde sme podľa rozkazov pokračovali v boji.

Týden Porobených Národů, 1986

V pondělí dne 21. července podepsal v Bílém domě prezident Reagan zvláštní Proklamaci k Týdnu Porobených Národů, 1986, kterou přinášíme na jiném místě.

K přítomným zástupcům různých organizací, kteří mají vztah k porobeným národům východní Evropy, Asie, Afriky a Střední Ameriky a členům kongresu, prezident Reagan mimo jiné řekl toto:

“When we approach our dealings with communist governments and the governments of other countries, where freedom is under assault, we do so knowing, that we have a special responsibility. We must not only be mindful to our own interests, but we must also keep faith with those millions of souls, who live under oppression... Until freedom is no longer threatened by a massive military build-up, as has been happening in the Soviet Union since the early 1970's, we must remain vigilant and prepared. Until the Soviets stop trying, through force of arms, to turn Afghanistan, Nicaragua, Angola, and other Third World countries into colonies of their empire, we'll continue to support freedom fighters who are struggling for their independence. Until the people of the Baltic States and Eastern Europe are free to choose their own system of government, we will continue to speak up for their rights and champion their cause. That's what Captive Nations Week is all about...”

Další proslovy měli velvyslanec Lev E. Dobriansky, autor první resoluce na podporu porobených národů a velvyslanec Warren Zimmerman, vedoucí americké delegace na konferenci ve Vídni, na podzim t.r., která bude hodnotit plnění — či neplnění Helsinského Závěrečného Aktu. Velvyslanec Zimmerman hovořil o tom, co se od této konference očekává a jaké přípravy se v této souvislosti konají. —afa—

Zprávy o cestování do Československa

Českoslovenští občané mají povoleno cestovat na Západ pouze jednou za tři roky. Ne mnoha občanům je povoleno cestovat častěji, některým je pouze dovoleno cestovat do východních zemí.

Podle posledních zpráv ze Státního Departmentu, návštěvy československých občanů na Západ pokračují v omezeném počtu. Visa vydaná československými úřady na návštěvu rodinných příslušníků v USA, bylo pouze 858, čili o 18% méně než v minulém roku. Těm, kterým byla visa povolena, byly v kategorii starších občanů a pensisté. Občané, kteří jsou v pracovním věku, většinou nedostanou povolení k návštěvě na Západě.

Rození američtí občané, kteří chtějí navštívit Československo, nemají problém se získáním visa. — Přesto mnoha bylo visum zamítnuto (většinou naturalizovaní američtí občané) bez jakéhokoli vysvětlení i když se jednalo o úmrtí některého z rodičů.

Československé hranice jsou stále přísně kontrolované vojáky, kteří mají nařizeno střilet každého, kdo by se pokusil o přechod hranic. Rakušané, kteří bydlí v blízkosti hranic, tvrdí, že často slyší výstřely pohraniční stráže. Před nedávnem byl zmařen pokus o útěk dvou mladíků, jeden byl zastřelen na místě, druhý zraněn. — Jestli postřelený přežije svoje zranění je obvykle odsouzen na nejméně dva roky žaláře. Československé úřady neuveřejňují tuto smutnou statistiku, ale ze zpráv VONS — je asi 1000 lidí ve vězení pro pokus o útěk za hranice.

ZPRÁVY ODBOČEK A OBLASTÍ

Chicago

Oblastní výbor Československé národní rady americké, oblast Chicago, konal vzpomínkovou oslavu 28. října k 68. výročí vyhlášení československé samostatnosti komorním koncertem.

Koncert se konal v malebném městečku Riverside a podzimní odpoledne dodalo melancholickou náladu spojenou s teskem po rodné zemi. Presbyterianský kostel byl našim hostitelem a krásná místnost obložená dubovým dřevem a skvělou akustikou přinesla radost návštěvníkům, kteří byli z řad emigrantů a Američanů, zde rozených.

Po koncertě se všichni sešli v rekreační místnosti kostela a při kávě a zákuscích se rozvinula přátelská zábava.

Koncert navštívilo několik zástupců politického života a pozdrav od Guvernéra J. R. Thompsona přednesl jeho asistent pro etnické záležitosti pan Kazaniwskyj.

Mr. Leopold Rozboril

President, Czechoslovak National Council of America
2137 South Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Greetings:

As Governor of the State of Illinois, I extend congratulations to the Czechoslovak National Council of America on the 68th anniversary of Czechoslovak's Declaration of Independence.

The Council is to be commended for their efforts to preserve the Czechoslovak culture and I share in your pride for this special celebration of freedom. I know that this occasion will provide an opportunity for you to reflect on past endeavors and plan for future success.

On behalf of the people of Illinois, best wishes for a memorable anniversary.

Sincerely, *James R. Thompson, Governor*

Oslava 28. října, New York

Oblastní Výbor Československé Národní Rady Americké společně se všemi čs. demokratickými krajskými i exilovými spolky důstojně vzpomněl 68. výročí 28. října 1918 vyhlášení samostatné demokratické Republiky Československé v neděli dne 26. října 1986 v Českém Domě v Astorii v New Yorku.

I přes nepříliš příznivé počasí zúčastnilo se těchto oslav hojnost našich krajanů, kteří svou přítomností vzpomněli a obohatili výročí Československého národního svátku a Den Svobody čs. lidu.

K výročí československého národního svátku obdrželi jsme pozdravení a gratulační dopisy — New York státu Governor Mario Cuomo a New York City Mayor Edward Koch, které byly přečteny na vzpomínkové oslavě.

Celkem chtěl bych svou zprávu shrnout v ten smysl, že oslava 28. října byla početně navštívena a program byl přítomnými přijat s netajenou pochvalou.

Nazdar, *Jan Babinec, tajemník OV-ČSNRA — N.Y.*

Roční předplatné Věstníku — \$5

Ze San Francisca:

SIS. MARIE PROVAZNIKOVÁ — 96

24. X. 1890 — 24. X. 1986

Bývalá náčelnice Československé Obce Sokolské, ses. Marie Provazníková se dožívá 96 roků.

Měl jsem vzácnou příležitost navštívit bývalou náčelnici Československé Obce Sokolské v malém městečku Santa Cruz, kde je návštěvou u své vnučky. Bylo to 24. října v den jejího výročí 96. narozenin.

V 96. letech není snadné překonat potíže stáří. Marie Provazníková špatně slyší, špatně vidí, ale její rozum je stále jasný. Vydržela celé hodiny debatovat o Sokole, o sokolském odboji za nacistů i po válce za komunistů až do roku 1948, když odešla za hranice. Naše debata dosáhla vrcholu když se jí zúčastnil bývalý čs. spojovací důstojník generála Patona, který byl svědkem i účastníkem různých událostí v odboji.

Pak následovala rodinná oslava narozenin. Když jsme přijeli na oslavu jejího výročí, šampaňské ještě více probudilo její vzpomínky. Pak jsem jí promítl film XI. všesokolského sletu 1948 v Praze na video-kazetě, byla velmi dojata. Přinesl jsem jí pozdrav od Zahraničního Sokola i od Československé Národní Rady Americké. Marie Provazníková žije u své druhé vnučky v městečku Salem (Oregon), kde dokončuje své paměti. Její poslední přání je, aby Sokol zůstal národní organizací i v zahraničí, než Sokol se vrátí do své rodné vlasti. — Byl to pro nás nezapomenutelný večer.

Jiří Špánek

V San Diegu oslavili 28. říjen koncertem

Krajanské spolky v San Diegu, odbočka ČSNRA, Přátelé čs. hudby, Československý dům v Balboa parku společně s hudebním oddělením státní univerzity San Diego vzpomněly 68. výročí založení Československé republiky koncertem pianistky Jany Kašparové. Kašparová, po absolvování pražské hudební konservatoře a Akademie muzických umění se stala koncertní klavíristkou České filharmonie. Na četných zahraničních zájezdech v Evropě a ve Spojených státech, na nichž předváděla především skladby Smetanovy, Beethovenovy a dalších klasiků získala četná vyznamenání a ceny. Do San Diega přiletěla z New Yorku, kde je stálým pobytem. Hrála skladby Bedřicha Smetany, Frederica Chopina, Klementa Slavického a Carla Czernyho, vesměs skladby náročné, za které se jí dostalo od četného publika častého potlesku. Věříme, že o této české talentované klavírní umělkyni ještě v budoucnosti často uslyšíme.

Dne 23. listopadu 1986 uspořádá odbočka ČSNRA San Diego v Del Mar přednášku dr. Jiřího Brebera z Los Angeles, na téma; "Jak jsem viděl Indii a Nepál". Dr. Jiří Breber během svého nedávného měsíčního pobytu v Indii a Nepálu viděl mnoho zajímavých míst včetně Bombaye, Jaipuru, Taj Mahalu a erotických soch v Kadjuraho. Svoje politické postřehy a pohledy do historie a umění bude ilustrovat promítnutím 240 barevných diapositivů.

Další přednášku připravuje odbočka ČSNRA San Diego v Del Mar na neděli 25. ledna 1987. Přednáseti budou Jiří a Květa Liškovi z Los Angeles o cestě kolem světa, kterou absolvovali v první polovině letošního roku. Jejich přednáška bude provázena snímkem z video-filmu. *ar*

Roční předplatné Věstníku — \$5

Srdečné pozvání odboček

Čsl. národní rady americké, Štefánik a Gama na Mikulášskou zábavu

Sobota 29. listopadu 1986, začátek v šest hodin večer u Kraupnerů na adrese 400 E. Randolph, Chicago (tel. 861-0459) v krásné spolkové místnosti na 7. poschopí (parkování v budově).

\$12.50 za osobu — zahrnuje sál, bohaté občerstvení, počínaje chutěnkami a konče výborným domácím pečivem a samozřejmě pro dobrou náladu a pro zahřátí bude tam také bohatý výběr povzbuzujících nápojů.

Vánoční, připravený našimi osvědčenými muzikanty a zpěváky a jako obvykle vyvrcholením bude společné zapění vánočních koled a národních písní.

Abychom mohli zajistit vše k vaší úplné spokojenosti, prosíme, abyste vrátili vyplněné přiložené přihlášky s šekem nejpozději do 16. listopadu na adresu Mrs. Jana Šmerda, Rolling Hill Rd., Wildwood, Ill. 60030 (tel. 223-6580), pokladní odbočky Štefánik, resp. Mrs. Zdeňka Sudík, 450 W. Briar Place, Chicago, Ill. 60657, pokladní odbočky Gama.

Vánoční bazar Čsl. ženské národní rady

Československá ženská národní rada v exilu vás srdečně zve na výroční vánoční bazar, který se koná v neděli 7. prosince 1986 v American Legion Hall, Post 96, 5510 W. 26th Str., Cicero, Ill. Otevřeno od 9—5. Dětský program ve 3 hod. odpoledne. Teplé občedy a vánoční pečivo.

28. říjen

Odbočka ČSNRA 28. říjen pořádá slavnostní večeři pro vítěze tenisového turnaje a ostatní členy a příznivce, v sobotu 13. prosince 1986 v 6:30 večer v Café Europe, 5710 W. Cermak Rd., Cicero, Ill. Cena večeře \$10.00. Objednávky do 10. prosince zašlete na "Chapter 28. Říjen" — Richard Pur, 8303 Pleasant View, Willow Springs, Ill. 60480.

Dvacátýsmý říjen na americkém velvyslanectví v Praze

V úterý dne 28. října 1986 bylo v areálu amerického velvyslanectví v Praze vzpomenuo 68. výročí vzniku Československé republiky. Pod plaketami T. G. Masaryka, Milana R. Štefánika a Woodrow Wilsona, pronesl americký velvyslanec v Praze, Julian M. Niemczyk tento projev: "We are here today to celebrate the 68th anniversary of the founding of Czechoslovakia as an independent state and to honor those, who worked to achieve that goal. Two faces which you see on this plaque — the face of Thomas Garrigue Masaryk and the face of Milan Stefanik — are there as evidence of the respect which Americans, Czechs and Slovaks, have for the founders of Czechoslovakia. Thomas Masaryk had special ties with the United States of America and worked to model the new Czechoslovak Republic on American institutions and ideals. Both Masaryk and Stefanik worked ceaselessly to gain recognition of world leaders for the claims of the Czech and Slovak people to determine their own fate."

"The third face on this plaque — the face of President Woodrow Wilson — is there in recognition of the role of the United States, and the role of President Wilson personally, in the founding of an independent Czechoslovakia. President Wilson was a friend of Czechoslovakia and his likeness here on this wall symbolizes the special part which he played in

those very important events in 1918. The men together on this plaque express what they strove for in life — an independent, self-governing state for Czechs and Slovaks together, and freedom, justice and liberty in the world”.

“I reaffirm to you here today and to all Czechs and Slovaks our commitment to these values, and I am pleased to place flowers here in honor of the day Czechoslovakia was born.”
—afa—

Odešli z našich řad

V Toronte zomrela vzácna Slovenka

V sobotu dňa 11. októbra zomrela v Toronte pani Elena Orsághová, rodená Peniažčekova, manželka posledného prezidenta Slovenskej krajiny za prvej republiky, Jozefa Orságha. Narodila sa v Turčianskom sv. Martine 16. júna v roku 1880, teda v polovici júna dovršila 98 rokov svojho plodného života.

Pochádzala z uvedomelej slovenskej rodiny a ako taká zúčastnila sa v rodnom meste práce v slovenských spolkoch pred prvou svetovou vojnou.

Po vzniku Československej republiky jej manžel bol významným činiteľom vo verejnej správe a v roku bol menovaný za administrátora Slovenska vo funkcii krajin-ského prezidenta. Jeho obdobie správy Slovenska spadá do rušných pomerov československého štátu a predsa sa vyznačuje konsolidáciou verejných pomerov. Po vytvorení autonómie Slovenska v októbri 1938 ho noví vládcovia Slovenska odstránili z úradu a od toho času žili manželia Orsághovi v úplnom ústraní.

Po komunistickom puči odišli jej dcéry Elenka a Vierka, vydatá za Rudolfa Fraštackého, do exilu a pani Orsághova ich nasledovala, keď v roku 1958 pochovala manžela. Prišla do Toronta, kde v rodine zeťa Fraštackého a dcéry Vierky i Elenky strávila vyše 12 rokov. Exil znášala trpezlivo a spokojene, obklopená vnútačmi a početnými priateľmi. Žila skromne a prispôbila sa novým pomerom, hoci osobe jej veku to už nebolo ľahké.

Priatelia sa s ňou rozlúčili na pohrebe v utorok 14. októbra. Pri rakvi prehovoril a lúčil sa s ňou dr. Martin Kvetko, ktorý medzi iným povedal, že jej osud poukazuje na to, že život je zvláštny a vzácny dar boží a že podľa toho, kto ako ho prijme, užíva a ako sa v ňom správa, tak ho využije a dožije sa požehnaného veku. To platí o pani Elene Orsághovej tak výnimočne. Pohrebu sa zúčastnil aj priateľ rodiny Orsághovej a Fraštackej, podpredseda Československej národnej rady americkej Ing. Štefan Papánek.

 Pavlíček Josef, zemřel ve vzácném věku 96 let. Emigroval do USA v r. 1908 a usadil se v Minnesotě, kde žil a pracoval jako účetní pro měst St. Paul. Byl velkým příznivcem Čs. Národní Rady Americké a byl činný v mnoha československých organizacích.

 Julia Drdová, narodila se v Michigan před 90ti lety. Později se vdala a přestěhovala se do Chicaga. Byla celá naší příznivkyní a svým odkazem \$10,000.00 nám dokázala, že v srdci stále chovala lásku k naší organizaci.

Čest budiž jejich památce!

Dary In Memoriam

K uctění památky Jana Závodného,
věnuje dcera Betty Z. Drew, IL

\$ 10.00

Členské příspěvky odočků

Odbočka Jan Masaryk, IL	\$145.00
Odbočka Gen. M. Štefánik, IL	324.00
Odbočka Gamma, IL	192.00

Dary na činnost ČSNRA

Mr. John Šrámek, MI	\$ 20.00
---------------------	----------

V rámci nálepkové akce ČSNRA darovali

Gen. & Mrs. John Slezák, IL	\$200.00
Mrs. Ann M. Wasson, IL	100.00
Dr. & Mrs. George Matula, IL	100.00
Mr. John E. Sierocinski (Second Fed. S&L Assn. of Chicago), IL	100.00
Mr. Fred Bartoš, OH	50.00
Mr. Thomas G. Gibian, MD	50.00
Miss Jarmila T. Hynčík, OH	50.00
Mr. Milan J. Halla, DC	50.00
Mrs. Greta Schwarc, CA	50.00
Mr. & Mrs. Ruben Weltsch, NY	36.00
Mr. & Mrs. Edmont Teyrovský, CA	30.00
Mr. & Mrs. Igor V. Nabelek, TN	30.00
Dr. Rudolf Mišurec, IL	26.00
Mr. & Mrs. John W. Gološinec, IL	25.00
Mrs. Etta S. Chapek, IL	25.00
Dr. & Mrs. Harry Jozífek, CA	25.00
Bishop John L. Mořkovský, TX	25.00
Mr. & Mrs. Jaroslav Kalina, GA	25.00
Mr. & Mrs. John Šrámek, MI	25.00
Mrs. F. R. Sennot, IL	25.00
Mrs. Jarmila Dobrovolný, CA	25.00
Mr. & Mrs. Philip Kareš, CA	25.00
Dr. Ivo Klíma, NY	25.00
Mr. James Martinek III, CA	25.00
Mrs. Louise Roberts, CA	25.00
Mrs. Susie Roy, OR	25.00
Mr. & Mrs. Jaroslav Sudík, IL	25.00

POZNAMENEJTE SI DEN

24. LEDNA 1987

Representační Ples

ČSNRA CHICAGO

RITZ-CARLTON HOTEL

Žádáme čtenáře, aby nás informovali, zda jejich vnučka nebo známá měla by zájem se stát debutantkou.

Vojejte úřadovnu ČSNRA — tel. 656-1117.

ČSA

nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe

jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy
životních pojistek plně zabezpečujících
vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky
poskytující pravidelný starobní důchod
jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA • 2701 SOUTH HARLEM AVENUE • BERWYN, IL 60402
Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. — Room 202
Cicero, Illinois 60650

ADDRESS CORRECTION REQUESTED

436

FIRST CLASS MAIL

